

از لابلای نبشته های روزمره

پس منظر سال ۲۰۱۶ برای افغانستان و جنوب آسیا

چگونگی روابط بین الدول در این منطقه

تلاشهایی بمنظور ترمیم مناسبات

درمدخل این مبحث، بمثابه آغاز مسایل مربوط به چگونگی موارد ذکرشده درعنوان وقبل از پرداختن به متن، این مسأله لازم به یادآوری می باشد که روابط بین الدول، ازجمله به مطالعه و بررسی مناسبات میان کشورها، نقش کشورها، نحوه سهمگیری سازمان های دولتی، سازمان ها و نهادهای غیردولتی بین المللی، سازمان های توده یی و مردمی و شرکت های چند ملیتی اختصاص می یابد. روابط بین الدول، بمثابه دانش علمی که سیاست خارجی دولت معین را تجزیه و تحلیل و تنظیم می نماید، محسوب می گردد. روابط بین الدول بمثابه فعالیت سیاسی، از زمان مورخ یونانی، توکودیدس آغاز و در اوایل سده بیستم، به یک رشته علمی جداگانه درمحدوده علوم سیاسی تبدیل شد.

رشته روابط بین الدول، همانند سایر علوم سیاسی، مواد فکری اش رازرشته ها ومنابع مختلفی دریافت می نماید. متذکر باید گردید که تاریخ روابط بین الدول به هزاران سال قبل بازمی گردد، بسیاری از دست اندرکاران امور بین الدول معتقدند که تعاملات میان دولت شهرهای سومری در ۳۵۰۰ سال قبل از میلاد را میتوان نخستین نظام بین الملل محسوب نمود.

در پیوست به مسایل و موارد متذکره، یادآور باید شد که طی آخرین ماه سال پار، پنجمین نشست ستانبول، درشهر اسلام آباد توسط اشرف غنی رئیس جمهور افغانستان و نواز شریف نخست وزیر پاکستان گشایش یافته و آغاز بکار نمود. در نشست یاد شده، وزرای خارجه ده کشور حضور بهم رسانده بودند. رئیس جمهور اشرف غنی تمایل داشت تا طی بازدید از کشور پاکستان بخاطر رشد رو به تزاید خشونت و انجام فعالیت های خرابکارانه درکشور توسط شورشیان و بخصوص پس از اعلام خیر مرگ ملا عمر، مذاکرات با "طالب"ها را متوقف سازد. با این وجود، طبق گزارشات رسانه های کشور، سفیرکشور چین در کابل، دعوتنامه رهبری کشورش را بمنظور انجام سفردوستانه اشرف غنی به آن کشور، بجانب افغانی

تسلیم نمود. همچنان رهبران پښتون پاکستان نیز بمنظور متقاعد ساختن اشرف غنی برای شرکت در کارکنفرانس متذکره، به افغانستان سفر نمودند.

زمانیکه اشرف غنی به پاکستان وارد شد، مورد پذیرایی و استقبال قابل توجه مقامات کشور میزبان قرار گرفت. مبصران و تحلیل گران پاکستانی در اسلام آباد، بدین باور بودند که رهبری نظامی و سیاسی پاکستان در اوضاع کنونی بدنبال بهبود روابط و مناسبات فی مابین افغانستان و پاکستان می باشند. هرچند شکاکان چنین ادعا می نمایند که پکن بر اسلام آباد فشار آورده تا مناسباتش را با افغانستان اصلاح نماید، بنابراین چین بدین منظور اعلام داشت که به مبلغ ۴۶ میلیارد دلار در پاکستان سرمایه مایه گذاری خواهد نمود.

این واقعیت را باید در نظر داشت که سهمگیری جامعه مدنی در سیاست و امور سیاسی و بصورت عمده در امر تدوین سیاست خارجی، از حیاتی ترین انگیزه های رشد و قوام نظام سیاسی و تداوم حیات رژیم حاکم در جامعه بوده و بنحو شایسته ای با چنین سهمگیری سازمانهای سیاسی و اجتماعی و بنیادهای مردمی، سیاست و امور سیاسی، بخصوص در عرصه روابط و مناسبات دیپلماتیک شگوفاً گردیده و با شفافیت، عرصه ها و بخشهای سیاست خارجی در عرصه مناسبات با کشورهای منطقه و تمامی کشورها و سازمان های جهانی، نظم و انسجام بهتری یابد، اما نباید نظریات و موضعگیری جامعه مدنی بصورت بلاقید و شرط تسلیم تصمیم ها و قرارهای دولتی گردد.

اگر چنین شود، اراده، آرمانها و امیال توده های وسیع کشور، فدای آرزومندی ها و خواسته های عده قلیلی می گردد.

تنش هند و پاکستان

در عین حال، نباید فراموش نمود که تنش و تنش در مناسبات هندوستان و پاکستان و موجودیت دونگامه مشکوک بیکدیگر، بخودی خود، بمثابه بزرگترین و عمده ترین مانع حل و فصل سیاسی قضایای مربوط به کشور عزیز ما محسوب می گردد. واشنگتن به تازگی از نواز شریف صدر اعظم و از راحل شریف لوی درستیز اردوی پاکستان دعوت بعمل آورد. بارک اوباما رئیس جمهور ایالات متحده، نیاندرامودی صدر اعظم هندوستان را مخاطب قرار داده تا مذاکرات و گفتگوهای دو جانبه را با پاکستان انجام دهد. در نتیجه، بمنظور دستیابی به موفقیت، هند و پاکستان همچنان اعلام داشتند که آنها در مورد از سرگیری مذاکرات، ملاقاتها و گفتگوهای پیرا بمنظور حل و فصل موضوعات لاینحل، انجام داده اند. نیاندرامودی در اواخر ماه قبل، سفر غیرمنتظره ای به پاکستان انجام داده و مجدداً با نواز شریف به ملاقات و گفتگو پرداخت.

با شرکت و سهمگیری هندوستان در کنفرانس قلب آسیا که در اسلام آباد تدویر یافت، با وجود چند جانبه بودن این گرد همایی، عمده ترین و مهمترین مسأله آنرا امر تأمین ثبات در افغانستان آنهم از طریق همکاری های منطقوی تشکیل میداد، طبعاً هم هند و هم پاکستان با استفاده از امکانات موجود در این کنفرانس بمنظور نایل گردیدن به اهداف شان، حد اعظم سود و منفعت را نصیب گردیدند. نباید فراموش نمود که مانند قبل، نیت های دوطرف در مورد، ستودنی است. با این وجود، موفقیت در زمینه زمانی مطرح بحث بوده و دست یافتنی می باشد که پاکستان از حمایه و پشتیبانی "طالب"ها و سایر جهادگران خودداری ورزد. در حالیکه کنفرانس قلب آسیا در اسلام آباد به کارش آغاز می نمود، "طالب"ها دهها تن از هموطنان کندهاری ما را به خاک و خون کشیدند. "الجزیره" گزارشی مبنی بر کشته شدن دست کم ۷۰ تن از

وطنداران ما را در شهر کندهار به نشر سپرد. حادثه درست چند ساعت پس از ورود اشرف غنی رئیس جمهور افغانستان به پاکستان صورت گرفت. اشرف غنی به خبرنگاران و وسایل اطلاعات جمعی اظهار داشت که نامبرده به امر ایجاد صلح دوامدار و عادلانه و استحکام امنیت در سرزمین کشورش متعهد می باشد تا با استحکام و برقراری صلح پایدار در افغانستان، تمامی ساختارهای مسلح و جنگی به تشکیل دسته بندیها و احزاب سیاسی مبادرت ورزیده و در پروسه سیاسی متکی بر قوانین کشور سهیم گردند. در عین زمان پاکستان نیز، حمله بر میدان هوایی کندهار را محکوم نمود.

یادآور باید شد که بصورت کل، عوامل دوگانه سبب ساز ناآرامی ها در کشور عزیز ما محسوب می گردد:

موجودیت قوای نظامی خارجی، این اولاً و ثانیاً، تلاش های کشورهای همجوار، بخصوص اقدامات پاکستان و ایران (و وکالت هند). هیچکدام، بصورت جدی در صدد بهبودی اوضاع نمی باشند. چنین کنفرانس ها صرف بمنظور کمایی فرصت می باشد، در حالیکه سیاست همچنان بنحوه قبلی و سابق آن ادامه می یابد. قرار گزارشهای وسایل اطلاعات جمعی، ملا اختر منصور چندی قبل در کوئته پاکستان بقتل رسید. این به چه نحوه ایی می تواند تفسیر گردد؟ تغییر سیاست عمق ستراتیژیک؟ قابل یادآوریست که در روز کنفرانس، جنگ و نبرد سختی میان "طالب" ها و نیروهای امنیتی افغان در میدان هوایی کندهار نیز جریان داشت.

با شرکت دیپلومات های ایالات متحده و چین در کارکنفرانس قلب آسیا، کشورهای نامبرده موافقت شان را در زمینه تداوم پروسه صلح و مذاکرات میان دولت افغانستان و نمایندگان مخالفان مسلح، اظهار داشتند. چین در امر اثر بخشی بر پاکستان مبنی بر تغییر موضع کشور اخیر الذکر در قبال پروسه صلح افغانستان، می تواند سهم بارزی داشته باشد، چون چین از نقش مهمی در امر تأثیر گذاری بر روش پاکستان در قبال کشور ما برخوردار است. شایعاتی در زمینه وجود دارد که در کنار پاکستان، چین یگانه کشوریست که با رهبری "طالب" ها ارتباطات مستقیم دارد. اما پس از مرگ ملا محمد عمر، میان "طالب" های افغان، در مورد انتخاب و تعیین رهبر جدید، مخالفت ها و ضد و نقیض گویی هایی بمیان آمد. در اثر برخوردهای مسلحانه میان گروه های بشدت مخالف "طالب"، کم از کم بتعداد ۵۰ تن از جنگجویان طرف های درگیر بقتل رسیدند. در این میان، حضور "خلافت اسلامی" (داعش) در کشور افزایش حاصل نمود.

در نهایت امر، بسیاری ها چنین اظهار نظری نمایند که تا زمانیکه امر مصالحه در افغانستان به تأخیر افتاده و در زمینه، انکشاف قابل ملاحظه و ملموسی صورت عملی بخود نگیرد، صلح و سلم در منطقه دست نیافتنی بنظرمی رسد. تصور می گردد که مناسبات میان افغانستان و پاکستان، بخصوص پس از اواخر تابستان سالروان، بصورت تماسهای خزنده ای، بطرف عادی شدن می رود. راحل شریف، لوی درستیز اردوی پاکستان که از اقتدار بیشتری در کشورش برخوردار می باشد، با مقام های بلند پایه دولت افغانستان در کابل طی هفته قبل در مورد نقش پاکستان و تعهد آن کشور به امر گفتگو میان دولت افغانستان و "طالب" ها به بحث و تبادل نظر پرداخت.

از آنجاکه در اوایل اشغال پست ریاست جمهوری توسط اشرف غنی، مناسبات دو کشور نظر به موجودیت عواملی با مشکلات مواجه گردید، اما در اوایل سالروان، مناسبات و روابط میان دو کشور بهبودی حاصل نمود. دولت افغانستان شاهد از دیاد روز افزون خطرو تهدید از جانب "طالب" ها می باشد. گفتگوهای صلح میان دولت افغانستان و شورشیان در جریان تابستان سالروان به شکست مواجه گردید. دولت افغانستان با ۲۲ گروه شورشی جداگانه مبارزه می نماید. به تازه گی از زمان آغاز بکار کنفرانس چند جانبه در

مورد افغانستان بدینسو، مناسبات میان کابل و اسلام آباد بهبودی حاصل نموده و شرایط بمنظور سفر جنرال متذکره به افغانستان مساعد گردید.

متذکر باید گردید که هدف بازدید جنرال راحیل شریف از کابل، در کنار بحث در مورد گفتگوهای صلح میان دولت افغانستان و "طالب"ها، مسایل عدیده دیگر نیز در دستور کار طرفین قرار گرفت، از جمله تشدید مبارزه مشترک علیه تروریسم، کنترل سرحدات دو کشور. مطابق گزارش های منابع خبری، جنرال نامبرده، از میدان هوایی بگرام، عمده ترین پایگاه نظامی ایالات متحده در افغانستان که فعلاً تحت اداره و کنترل دولت افغانستان قرار دارد، دیدار (!) بعمل آورد، همچنان نامبرده با جنرال کمپل قوماندان نیروهای "حمایت قاطع" ایالات متحده در افغانستان نیز ملاقات نمود. دیدار جنرال نامبرده از افغانستان در حالی صورت گرفت که نامبرده یک هفته قبل از آن با مقامات بلند پایه امریکایی در مورد ثبات اوضاع در افغانستان دیدار و ملاقاتهایی را انجام داده بود.

متذکر باید گردید که بتاريخ ۱۱ ماه جنوری سال روان، نشستی چهار جانبه با حضور مقاماتی از افغانستان، پاکستان، چین و ایالات متحده برای زمینه سازی شروع دوباره مذاکرات صلح میان دولت افغانستان و "طالب"های افغان در اسلام آباد برگزار گردید. بر اساس گزارش رویترز، برخی رهبران و اعضای ارشد "طالب"های افغان، ضمن ابراز علاقمندی برای شرکت در گفتگوهای صلح کشور، گفته اند که تیم مذاکره کننده آنها بمنظور شرکت و سهمگیری در چنین ملاقات و گفتگوها، معرفی خواهد شد.

مقامات افغان اذعان داشته اند که هدف مذاکرات چهار جانبه در اسلام آباد، طرح برنامه نقشه راه برای مذاکرات صلح است. نشست متذکره، شامل بحث در موارد ذیل بود:

- آوردن گروه "طالب"ها به مذاکره؛

- تشویق "طالب"ها به قطع خشونت؛

- مذاکره بدون شرط؛

- تفاهم با "طالب"های آشتی پذیر؛

- تقابل با "طالب"های آشتی ناپذیر؛

- تدوین نقشه راه واقعینانه.

همچنان نمایندگان افغانستان، پاکستان، ایالات متحده و چین در پایان نشست مذاکرات چهار جانبه توافق کردند تا گفتگوها را هفته پیشرو در کابل ادامه دهند.

پانزدهم ماه جنوری سال ۲۰۱۶

